

Måluppfyllelse i skolan

Samband mellan godkända betyg och gymnasiebehörighet med elevers livsvillkor, levnadsvanor och hälsa i Örebro län

Rapport
Januari 2025

Rapporten är sammanställd av:

Linda Bååk och Carina Persson, Staben hållbar utveckling, Regionkansliet, Region Örebro län

Johan Jonsson, Camilla Pettersson och Anders Trumberg, Regional utveckling, Region Örebro län

William Granberg och Johanna Jensen, Karlstads universitet

Tack!

Vi vill rikta ett speciellt tack till alla inblandade på de deltagande skolorna som medverkat i undersökningen Liv & hälsa ung 2023 och särskilt till alla de ungdomar som deltagit i undersökningen.

Innehåll

Inledning och bakgrund	1
Om undersökningen Liv & hälsa ung.....	2
Om Registret för integrationsstudier (STATIV).....	2
Skydds- och riskfaktorers samband med måluppfyllelsen	3
Godkända betyg uppdelat på könsidentitet och skolår	3
Styrkan i sambandet.....	4
Behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram	6
Styrkan i sambandet.....	6
Måluppfyllelse i skolan – Ett samhällsansvar	8
Bilaga 1 – Sambandsanalys Liv & hälsa ung	11
Logistiska regressioner	11
Studerade faktorerers samband med godkända betyg.....	12
Skolk	12
Tillit till förälder	12
Födelseland.....	13
Sömn.....	14
Trygghet i skolan.....	14
Frukostvanor.....	15
Kompisar i skolan	15
Oro för familjens ekonomi.....	16
Skoltrivsel	16
Fysisk aktivitet	17
Läraren.....	17
Föräldrars inställning till skolarbetet	18
Allmänt hälsotillstånd	18
Meningsfullhet.....	19
Utsatthet.....	19
Bilaga 2 – Sambandsanalys STATIV	20
Logistisk regression	20
Studerade faktorerers samband med gymnasiebehörighet.....	21
Kön.....	21
Födelseland.....	21
Föräldrars utbildningsnivå	22
Familjetyp	22
Boendeform.....	23
Barnfattigdom.....	23
Referenslista	24

Inledning och bakgrund

Vad som påverkar elevers skolresultat kan i huvudsak delas upp i två huvudkategorier som i sig är intimt sammanflätade med varandra.

Den första huvudkategorin handlar om skolornas och skolhuvudmännens inre arbete. Den kan i sig delas upp i tre olika delar.ⁱ

Organisatoriska processer: Skolans organisation och hur de förändrats för att möta utmaningar kopplade till måluppfyllelse. Det handlar till exempel om resursfördelning, antagningssystem, samverkansprocesser, skolledarskap, personalsammansättning, arbetsmiljö, organisationsfrågor och kompetensförsörjning.

Pedagogiska processer: Hur lärarna anpassat det pedagogiska arbetet för att öka måluppfyllelse. Det handlar till exempel om pedagogiska planeringar, undervisningens innehåll och organisering, elevanpassning, bedömning och olika didaktiska val samt kunskap hos läraren.

Sociala processer: Sociala processer i verksamheten och hur de verkar för att skapa förutsättningar för lärande och möten mellan människor. Det handlar till exempel om samspelsmönster och hur olika identiteter konstrueras och förhandlas inom ramen för skolans verksamhet.

Den andra huvudkategorin handlar om elevernas **hälsa** som innefattar både elevernas individuella fysiska och psykiska hälsa som påverkas av individuella faktorer, skolmiljö och från den omgivning som eleven befinner sig i, till exempel kopplat till trygghet och uppväxtvillkor. Forskning visar på ett samband mellan sociala bakgrundsfaktorer och sannolikheten för inskrivning på sjukhus, mottagande av ekonomiskt bistånd och psykisk ohälsa, vilket påverkar elevers mående och därmed också förmågan till lärande och resultat i skolanⁱⁱ. En sämre hälsa kan också leda till sömnsvårigheter vilket i slutändan påverkar skolresultatⁱⁱⁱ. Forskningen visar också att elever som har någon form av kronisk sjukdom eller funktionsnedsättning (till exempel Neuropsykiatrisk) har svårt att få goda resultat i skolan^{iv v vi}.

Sammanfattningsvis kan sägas att elever som skattar sin fysiska och psykiska hälsa lågt också är överrepresenterade när det gäller skolavhopp, skolfrånvaro och presterar generellt sämre i skolan^{vii}. Även om sambandet mellan allmän hälsa och skolresultat ser ut att avta ju äldre eleverna blir^{ix} så ger arbetet för ökad hälsa hos barn och unga också en positiv inverkan på elevernas lärande och resultat i skolan^{x vii}. För dig som vill läsa mer om vad som kan påverka elevers skolresultat, se referenslista längst bak i rapporten.

För att undersöka hur elevers livsvillkor, levnadsvanor och hälsa samverkar med skolresultat använder denna rapport underlag som samlats in från elevundersökningen "*Liv & hälsa ung*" 2023 samt från "*Registret för integrationsstudier*" (STATIV) 2019–2021.

Rapporten ska ses som en inlägg i diskussionen kring vad som är viktigt att arbeta med kopplat till såväl elevers hälsa som andra relevanta faktorer för att skapa gynnsamma förutsättningar för goda skolresultat.

Vår förhoppning är att underlaget ska bidra till att skapa en bättre förståelse och vara användbart för beslutsfattare och personer som, på lika sätt och på skilda nivåer i samhället, arbetar med de yngre länsinvånarnas förutsättningar för en god, jämlik, jämställd hälsa och goda studieresultat.

Om undersökningen Liv & hälsa ung

Undersökningen Liv & hälsa ung genomförs av Region Örebro län i samverkan med länets högstadies- och gymnasieskolor. Resultaten används som underlag vid beslut och prioriteringar inom Region Örebro län, länets kommuner, länsstyrelsen, RF-SISU och andra organisationer som arbetar med ungdomar. Resultaten används även som ett stöd i skolornas hälsofrämjande arbete.

Sedan starten 2005 har länets samtliga skolor med elever i årskurs 7 och 9 samt år 2 på gymnasiet återkommande erbjudits att delta i enkätundersökningen Liv & hälsa ung. Undersökningen involverar drygt 50 skolor som tillsammans har omkring 10 000 elever. I början av år 2023 genomfördes undersökningen för åttonde gången.¹

Enkäten genomförs av eleverna under skoltid men är helt frivillig för eleverna att besvara. I enkäten ställs frågor om bakgrund och familj, hälsa, skola, fritid och delaktighet, trygghet och utsatthet samt levnadsvanor. Svarsfrekvensen var 70 procent år 2023.

Om Registret för integrationsstudier (STATIV)

STATIV² innehåller registeruppgifter för samtliga personer folkbokförda i Sverige respektive år. I STATIV ingår uppgifter från olika register hos Statistikmyndigheten SCB, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Socialstyrelsen. Vissa uppgifter finns även för personens föräldrar. Registret uppdateras årligen. Underlaget som används i den här rapporten är hämtat för samtliga avgångselever i årskurs nio 2019–2021 som var den senast tillgängliga statistiken vid den här rapportens framtagande. Den faktor som använts för att studera måluppfyllelse i skolan är behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram bland avgångselever i årskurs nio då uppgifter om eleven har godkänt i alla ämnen inte finns registrerade i STATIV.

¹ Rapporter och resultat från samtliga undersökningar 2005–2023 finns presenterade på Region Örebro läns webb där det även är möjligt att följa förändringar över tid och bryta ner resultatet på kön, skolår, kommun- och skolnivå för grupper om minst 15 svarande elever (se www.regionorebrolan.se/livohalsaung).

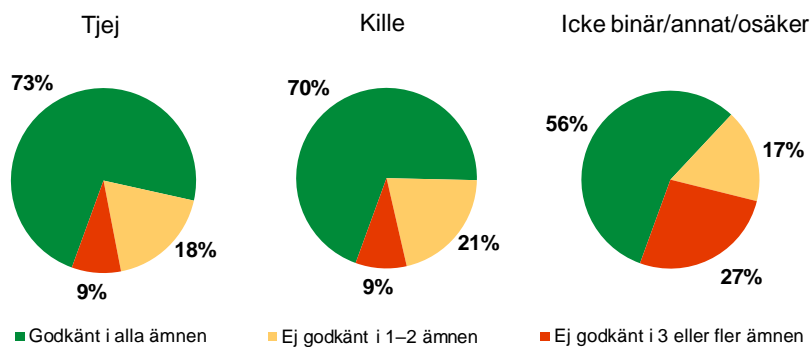
² Läs med om registret här: [Data från Registret för integrationsstudier \(STATIV\) \(scb.se\)](https://scb.se/data/fran-registret-for-integrationsstudier-stativ)

Skydds- och riskfaktorers samband med måluppfyllelsen

Godkända betyg uppdelat på könsidentitet och skolår

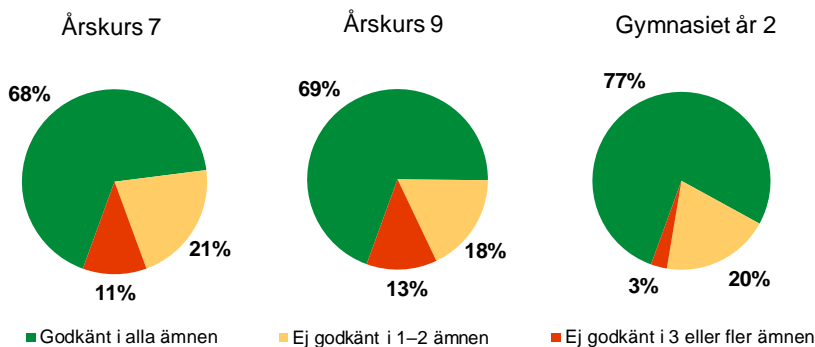
I undersökningen "Liv & hälsa ung 2023" svarade 71 procent av eleverna "Nej, inte i något ämne" på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?". Två av tio elever, 20 procent, svarar "Ja, i 1–2 ämnen" och fem respektive fyra procent svarar "Ja, i 3–4 ämnen" respektive "Ja, i 5 eller fler ämnen".

I enkäten fick eleverna svara på frågan "Vilket kön har du? Med kön menar vi könsidentitet, alltså det kön du själv känner dig som." Där svarsalternativen var "Tjej", "Kille", "Icke binär", "Annat alternativ" eller "Osäker". Drygt 200 elever svarade icke binär, annat alternativ eller osäker. Det är en relativt liten grupp, men den gruppen skiljer sig markant från de som identifierar sig som tjej eller kille när det gäller förekomst av icke godkända betyg (se figur 1). Det är i den gruppen en betydligt lägre andel som har godkänt i alla ämnen jämfört med de som identifierar sig som tjejer respektive killar. Det är också något vanligare bland tjejer jämfört med killar att ha godkänt i alla ämnen.

Figur 1. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på könsidentitet.

Det är betydligt vanligare att ha godkänt i alla ämnen bland elever i gymnasiet år 2 jämfört med bland elever på grundskolans årskurs 7 och 9 (se figur 2).

Figur 2. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på skolår.

Styrkan i sambandet

Med underlag från undersökningen "Liv & hälsa ung 2023" har ett antal sambandsanalyser genomförts för att uppskatta styrkan i det statistiska sambandet mellan några identifierade skydds- och riskfaktorer och att ha godkända betyg i alla ämnen.³

I figur 3 redovisas skydds- och riskfaktorerna rangordnade efter hur starkt sambandet är med att ha svarat "Nej, inte i något ämne" på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" justerat för eventuella olikheter mellan grupperna avseende könsidentitet och skolår. Ju längre upp en faktor finns i figuren desto starkare är det statistiska sambandet med att ha godkända betyg. Ett (+) innebär ett positivt samband (skyddsfaktor) och ett (-) ett negativt samband (riskfaktor).

Figur 3. Skydds- och riskfaktorer rangordnade efter hur starkt sambandet är med att ha svarat "Nej, inte i något ämne" på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?", justerat för könsidentitet och skolår bland elever i årskurs 7 och 9 samt år 2 på gymnasiet i Örebro län 2023. Ju längre upp desto starkare samband. Ett (+) innebär ett positivt samband och ett (-) ett negativt samband.

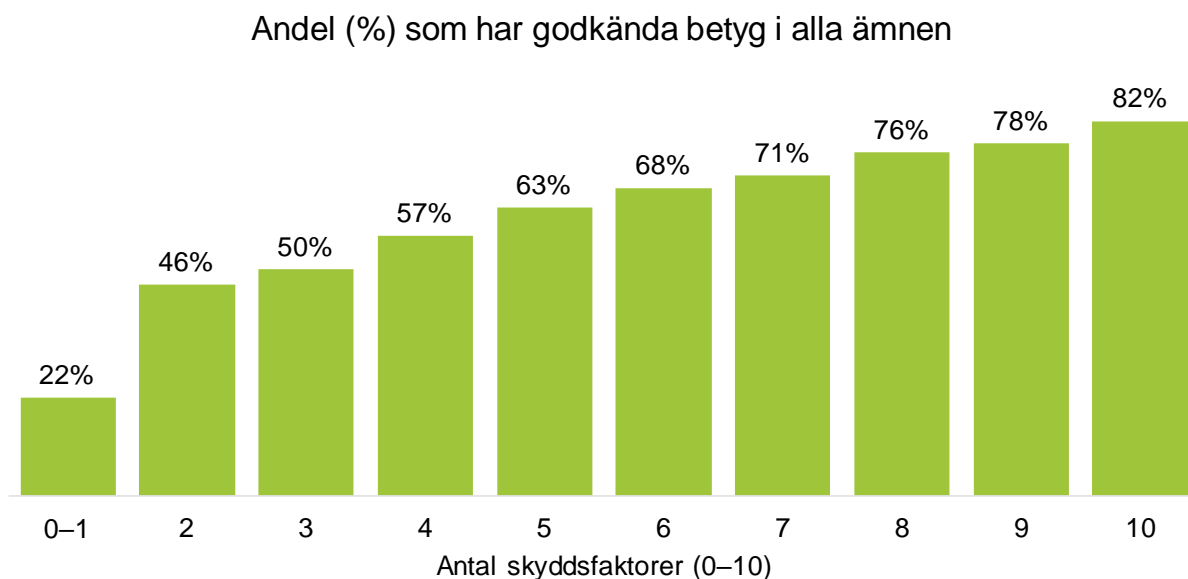
Den faktor som, justerat för skillnader i könsidentitet och skolår, har starkast statistiskt samband med att ha godkända betyg i alla ämnen är kopplad till skolnärvaro då de elever som aldrig brukar skolka har nära tre och en halv gång så högt odds att ha godkända betyg som de som skolkat minst en gång under terminen.

Den näst starkaste faktorn är kopplad till att känna tillit till en förälder då de som känner att de kan lita på någon förälder när det verkligen gäller har betydligt högre odds att ha godkända betyg jämfört med de som inte känner så. Födelseland och antal år i Sverige uppvisar även de ett mycket starkt samband med godkända betyg. Elever som sover 6–9 timmar per natt på vardagar har två och en halv gånger så högt odds att ha godkända betyg jämfört med elever som sover mindre än 6 timmar eller 10 timmar eller mer.

Övriga faktorer har även de statistiskt säkerställda samband från de som oftast känner sig trygga i skolan som har drygt två gånger så högt odds att ha godkända betyg ned till de som någon gång varit utsatta för trakasserier, utfrysning, hot, fysiskt våld, sexuell handling mot sin vilja och/eller rån som har 25 procents lägre odds att ha godkända betyg.

³ För en mer utförlig beskrivning av den statistiska analysen och de olika sambanden, se avsnittet "Logistiska regressioner" i Bilaga 1.

I figur 4 illustreras sambandet mellan *antalet* skyddsfaktorer och att ha godkända betyg i alla ämnen. Andelen med godkända betyg ökar med ökande antal skyddsfaktorer från 22 procent i gruppen med ingen eller endast en skyddsfaktor upp till 82 procent, bland eleverna som har tio skyddsfaktorer.

Figur 4. Andel som svarat "Nej, inte i något ämne" på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på grupper med olika antal skyddsfaktorer. De skyddsfaktorer som ingår i analysen är: Känner tillit till förälder, sover 6–9 timmar på vardagsnätter, känner sig trygga i skolan, har kompisar i skolan, trivs i skolan, är fysiskt aktiva, tycker att lärarna lyssnar och respekterar deras åsikter, har föräldrar som är noga med att de sköter skolarbetet, oftast mår bra samt tycker att skolarbetet känns meningsfullt.

I "Bilaga 1 – Sambandsanalys Liv & hälsa ung" avsnittet "Studerade faktorerers samband med godkända betyg" redovisas fördelningen av måluppfyllelsen separat för samtliga studerade risk- och skyddsfaktorer. Faktorerna presenteras rangordnade där den faktor som har starkast samband med måluppfyllelsen presenteras först och den faktor som har svagast samband presenteras sist. Samtliga faktorer har dock ett statistiskt säkerställt samband med måluppfyllelsen.

Det är dock viktigt att betona att det som redovisas endast är statistiska samband. De studerade sambanden kan inte per automatik antas vara orsakssamband.

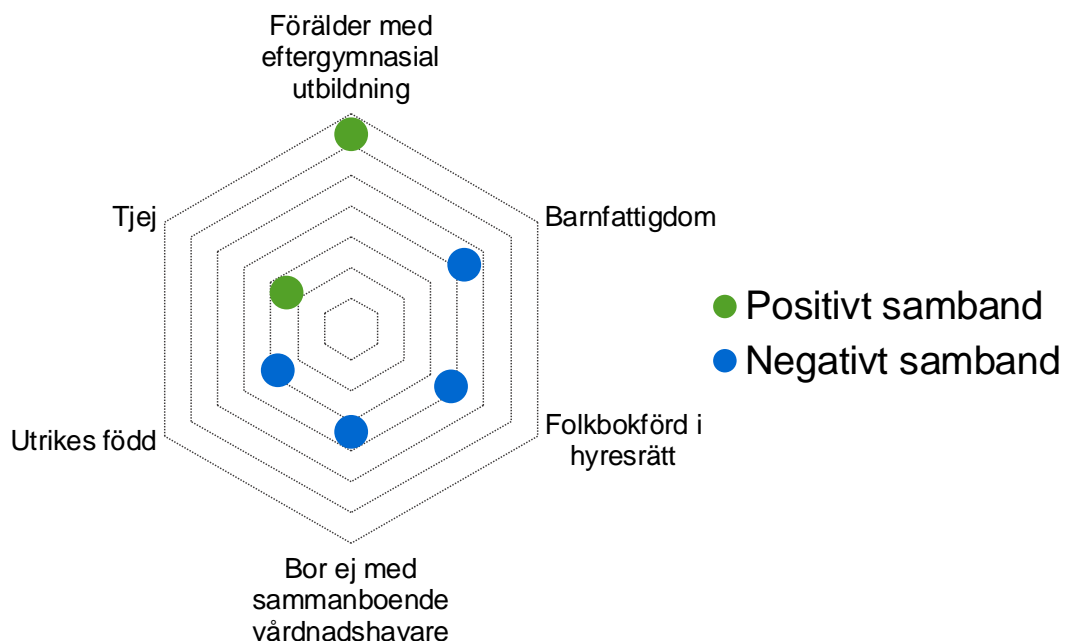
Behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram

För att ytterligare studera samband har underlag hämtats från registerdatabasen STATIV bland avgångselever i årskurs nio för: behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram, kön, födelseland, föräldrars utbildningsnivå, familjetyp, boendeform samt förekomst av barnfattigdom.⁴

Styrkan i sambandet

I figur 5 redovisas en sambandsanalys som genomförts för att uppskatta styrkan i det statistiska sambandet med gymnasiebehörighet då hänsyn tas till alla sex studerade faktorer samtidigt.⁵ De studerade faktorerna är rangordnade efter hur starkt sambandet är justerat för samtliga övriga faktorer. Ju längre ut från figurens mitt en faktor finns desto starkare är det statistiska sambandet med att ha behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram.

Den faktor som har starkast samband med gymnasiebehörigheten är att ha minst en förälder med eftergymnasial utbildning jämfört med de som inte har någon förälder med eftergymnasial utbildning. Därefter i rangordningen kommer fyra faktorer med negativt statistiskt samband: att leva i barnfattigdom, bo i hyresrätt, att inte bo med två sammanboende vårdnadshavare samt att vara född utanför Sverige. Med hänsyn tagen till övriga faktorer kvarstår också ett positivt statistiskt säkerställt samband med gymnasiebehörighet för tjejer jämfört med killar.

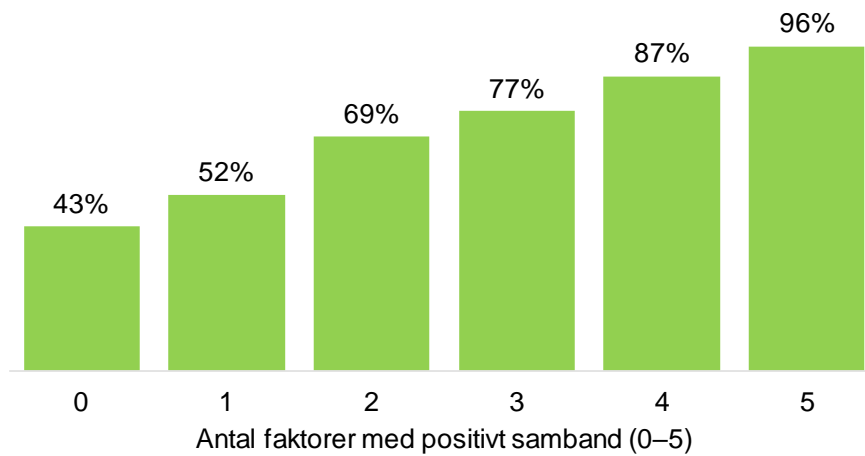
Figur 5. Figuren illustrerar det statistiska sambandet med behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram mellan förälders utbildningsnivå, förekomst av barnfattigdom, boendeform, familjetyp, födelseland samt kön för avgångselever från årskurs 9 år 2019–2021. Ju längre ut i figurens kanter desto starkare är det statistiska sambandet.

⁴ För en mer utförlig beskrivning av faktorerna och deras samband med gymnasiebehörighet, se Bilaga 2.

⁵ För en mer utförlig beskrivning av den statistiska analysen, se avsnittet "Logistisk regression" i Bilaga 2.

När elevgruppen delas in i grupper med olika antal positivt laddade faktorer ses ett tydligt mönster att ju fler positiva faktorer desto högre är andelen med gymnasiebehörighet.

Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram

Figur 6. Andel med behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram uppdelat på grupper med olika antal positivt laddade faktorer (förälders utbildningsnivå, förekomst av barnfattigdom, boendeform, familjetyp, födelseland samt kön) för avgångselever från årskurs 9 år 2019–2021.

I avsnittet "Studerade fakturers samband med gymnasiebehörighet" i rapportens "Bilaga 2 – Sambandsanalys STATIV" redovisas även fördelningen av behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram separat för samtliga fem studerade faktorer.

Det är dock viktigt att betona att det som redovisas endast är statistiska samband. De studerade sambanden kan inte per automatik antas vara orsakssamband.

Måluppfyllelse i skolan – Ett samhällsansvar

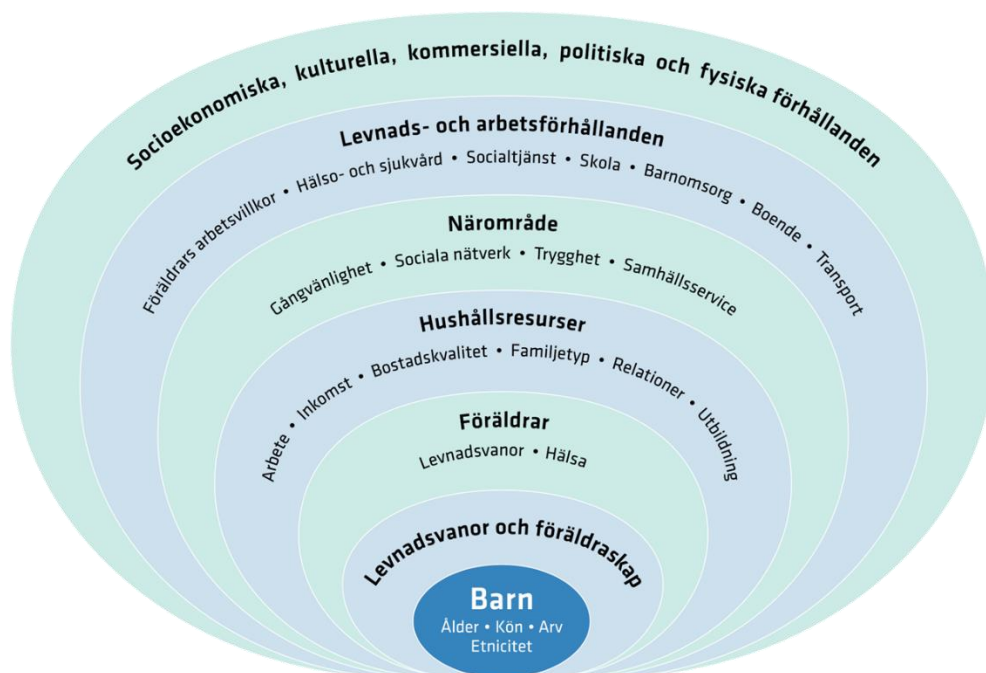
Att hälsa, lärande och utveckling hänger nära samman är väl belagt i forskningen. Elever med en god hälsa har bättre förutsättningar att uppnå kunskapsmålen och goda studieresultat. Att klara sig bra i skolan har också samband med bättre förutsättningar för att må bra och utvecklas. Hälsa, utbildning, lärande och utveckling är dessutom en mänsklig rättighet för alla barn i Sverige. Ändå ser vi systematiska skillnader i elevers skolresultat och hälsa.

Det är avgörande att beslutsfattare och yrkesverksamma som möter barn och ungdomar har god kunskap om vilka skydds- och riskfaktorer som har samband med måluppfyllelse, livsvillkor, levnadsvanor och hälsa. Genom att identifiera skydds- och riskfaktorer hos det enskilda barnet och samtidigt uppmärksamma grupper av barn med ökad sårbarhet för ohälsa, sociala problem eller bristande måluppfyllelse kan skolväsendet bedriva ett mer effektivt främjande och förebyggande arbete.

Förskolans och skolans hälsofrämjande och förebyggande arbete är dessutom en viktig del av ett systematiskt kvalitetsarbete och kan bidra till framgångsrik skolutveckling. Att elever görs delaktiga, trivs och är trygga samt att skolmiljön präglas av förtroendefulla relationer mellan personal och elever, mellan elever och elever och mellan skolan och vårdnadshavare är exempel på viktiga framgångsfaktorer.^{xi} Men skolan är inte ensam i ansvaret för barns och ungas utveckling, hälsa och lärande. Grundläggande förutsättningar är goda livsvillkor och goda levnadsvanor. Det innebär att de beslut som fattas på lokal och regional nivå behöver ta hänsyn till barnets rättigheter och säkerställa jämlikhet mellan olika grupper av barn och unga.

Hälsokunniga beslutsfattare med en god förståelse för att beslut inom flertalet politikområden kan påverka förutsättningarna för ett gott liv är av stor betydelse. Det handlar alltså inte bara om en likvärdig förskola och skola av hög kvalitet utan också om att barn och unga ska goda uppväxtvillkor generellt och jämlik tillgång till samhällets stöd och insatser.

Det främjande och förebyggande arbetet behöver därför omfatta hela barnets liv och de arenor som barn och unga befinner sig på eller påverkas av, se figur 7. I en bearbetning av en modell över hälsans bestämningsfaktorer för barn bekräftas vikten av en "Hela-samhället-ansats" i det främjande och förebyggande arbetet.

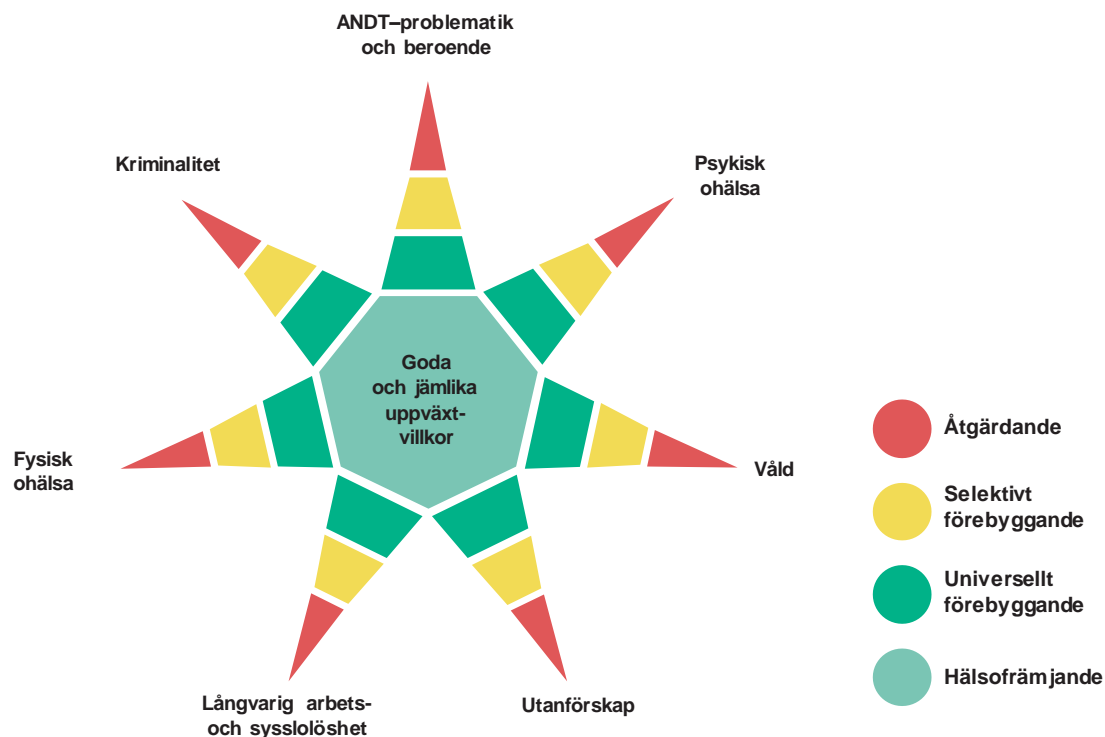

Figur 7. Bestämningsfaktorer för barns hälsa. Folkhälsomyndighetens bearbetning av Pearce A, Dundas R, Whitehead M, et al. Pathways to inequalities in child health. Archives of Disease in Childhood 2019;104:998-1003.

Kommuner, regioner och andra samhällsaktörer står i och inför stora omställningar som omfattar de olika nivåerna i modellen, bland annat genom införandet av en ny socialtjänstlag med fokus på att främja jämlika och jämställda levnadsvillkor, tidigt förebyggande arbete samt att lyssna på barn och tillgodose deras behov och rättigheter. Ett annat viktigt och pågående arbete är omställningen till en god och nära vård med utgångspunkt i individens förutsättningar och behov. För att lyckas med omställningen krävs ett utvecklat hälsofrämjande, förebyggande och proaktivt arbete som bidrar till jämlikhet i hälsa.

Regeringen har också beslutat att ett nationellt hälsoprogram för barn och unga till och med 20 års ålder ska tas fram. Målet är att skapa en mer sammanhållen barn- och ungdomshälsovård där det förebyggande och hälsofrämjandet arbetet ska få större genomslag. Ett ytterligare exempel är kommunernas ansvar för det brottsförebyggande arbetet där barn och unga är en särskild fokusgrupp i många kommuner, bland annat genom att utveckla tidigt och samordnade insatser.

Behovet av att arbeta mer proaktivt är gemensamt för dessa omställningar och med ett förstärkt systemperspektiv är förutsättningarna goda för att lyckas. Genom att stärka barns skyddsfaktorer och minska riskfaktorer och på så sätt både skapa förutsättningar för en god hälsa och utveckling kan samtidigt som olika negativa problemutfall förebyggas.^{xii} Ett sätt att illustrera detta på är den så kallade preventionstjärnan (figur 8).

Figur 8. Preventionstjärnan, en illustration över samspillet mellan barns och ungas uppväxtvillkor, hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande insatser.

I ett välfungerande system samexisterar hälsofrämjande insatser för att främja frisk- och skyddsfaktorer i preventionstjärnans mitt, med förebyggande insatser riktat mot olika sociala problem och ohälsa. Med kunskap om vilka frisk- och skyddsfaktorer som är viktiga att stärka och med vetskapen om att antalet positiva faktorer i barns och ungas liv är avgörande, kan det lokala och regionala arbetet utvecklas. Forskning visar dessutom att det finns en rad gemensamma skydds- och riskfaktorer som har ett samband med många olika problemutfall. Exempelvis vet vi att svårigheter med självreglering, brister i föräldrabarn-relationen, konfliktfylld hemmiljö och svårigheter i skolan och med kamratrelationer har samband med ett flertal av de problemutfall som vi vill förebygga. På linknande sätt fungerar frisk- och skyddsfaktorer, exempelvis har en god relation mellan förälder och barn ett positivt samband med psykisk hälsa, skolframgång och goda levnadsvanor.

Genom att utgå från hälsans bestämningsfaktorer och kunskapen om hur gemensamma frisk-, skydds- och riskfaktorer kan påverka hälsan och negativa problemutfall, som illustreras i figur 7 och 8, kan det främjande och förebyggande arbetet utvecklas utifrån ett helhetsperspektiv och systemet runt varje enskilt barn stärkas. Ett systematiskt och långsiktigt arbete utifrån centrala frisk- och skyddsfaktorer kan bidra till att potentialen i hela samhällssystemet bättre utnyttjas. Ett exempel på ett sådant arbete är Länsstyrelsen i Stockholms läns utvecklingsarbete "Data i Dialog" (DiD) – en modell för datadrivet främjande och förebyggande arbete för barn och unga. Det är ett webbaserat verktyg som består av tre delar: en samlad lägesbild av risk- och skyddsfaktorer samt utvalda problemutfall, en mätning av lokala förutsättningar för främjande och förebyggande arbete samt en verksamhetskartläggning av insatser med stöd i forskning och lagstiftning. Modellen ger kommunerna ett stöd för att prioritera och kvalitetssäkra insatser. Den visar på särskilt viktiga områden som har stor påverkan på barns hälsa och utveckling och som kan förebygga en rad sociala problem: God föräldra-barnrelation, Måluppfyllelse i skolan, En meningsfull fritid, Ett tryggt närsamhälle. Utifrån dessa områden ges ett stöd i vilka insatser och vilket utvecklingsarbete som bör prioriteras och vilken samverkan som är viktig att utveckla. Konceptet DiD kommer att prövas i Örebro län under 2025. Just nu pågår ett arbete med att rekrytera pilotkommuner i länet.

Bilaga 1 – Sambandsanalys Liv & hälsa ung

Logistiska regressioner

För att uppskatta styrkan i det statistiska sambandet mellan att ha godkända betyg och de studerade skydds- och riskfaktorerna har en sambandsanalys genomförts med hjälp av binomiala logistiska regressionsanalyser. Varje faktors samband med att ha godkända betyg har studerats separat, endast justerat för könsidentitet och skolår, utan att sambandet har justerats för andra skydds- och riskfaktorers samtidiga samband med att ha godkända betyg. Samtliga faktorer har statistiskt signifikanta oddskvoter, vilka redovisas i tabell B1.

Tabell B1. Köns- och skolårsjusterade oddskvoter (OR) samt inverterade oddskvoter (1/OR) för att ha svarat "Nej, inte i något ämne" på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" (Övriga svarsalternativ: Ja, i 1–2 ämnen/Ja, i 3–4 ämnen/Ja, i 5 eller fler ämnen). Separata analyser för respektive faktor justerad för kön (Svar på frågan "Vilket kön har du?" uppdelat i tre grupper: Tjej; Kille; Ickebinär/Annat/Osäker/Ej svar) och skolår (årskurs 7; årskurs 9; gymnasiet år 2). Skyddsfaktorerna (S) och riskfaktorerna (R) är rangordnade efter styrkan i det statistiska sambandet. Ju högre upp desto starkare statistiskt samband. Elever i Örebro län som svarat på undersökningen Liv & hälsa ung 2023.

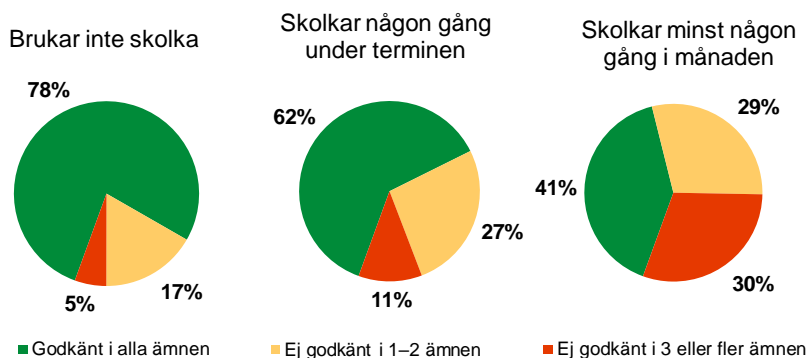
	OR	1/OR	S/R	Beskrivning av faktorn
Skolkar	0,29	3,46	R	Brakar du skolka? Ja, någon gång under terminen/Ja någon gång i månaden/Ja, ett par gånger i månaden eller mer; Ref: Nej
Tillit till förälder	2,63	0,38	S	Känner du att du kan lita på någon av dina föräldrar när det verkligen gäller? Ja, alltid/Ja, för det mesta; Ref: Nej, sällan/Nej aldrig
Född i Sverige	2,54	0,39	S	Var är du född? I Sverige; Ref: I övriga Norden/I övriga Europa/I övriga världen/Vet inte
Bott i Sverige < 5 år	0,40	2,51	R	Bland ej svenskfödda: Hur länge har du bott i Sverige? Mindre än 1 år/1–4 år; Ref: 5–9 år/10 år eller mer
Sover 6-9 h på vardagsnätter	2,49	0,40	S	Hur många timmar brukar du sova per natt på vardagar? 6-7 timmar/8-9 timmar Ref: 5 timmar eller mindre/10 timmar eller mer
Trygg i skolan	2,20	0,46	S	Känner du dig trygg i skolan? Ja, alltid/Ja, ofta; Ref: Nej, sällan/Nej, aldrig
Hoppar ofta över frukost	0,50	2,02	R	Händer det att du hoppar över frukost? Ja, ofta/Ja, alltid Ref: Nej, sällan/Nej, aldrig
Har kompisar i skolan	1,79	0,56	S	Under de senaste 3 månaderna, hur ofta har du känt att du har kompisar i skolan som vill vara med dig? Ofta/Dagligen; Ref: Aldrig/Sällan/Ibland
Orolig för familjens ekonomi	0,57	1,74	R	Är du orolig för din familjs ekonomi? Ganska orolig/Mycket orolig; Ref: Inte alls orolig/Inte särskilt orolig
Trivs i skolan	1,72	0,58	S	Hur trivs du i skolan? Mycket bra/Bra; Ref: Varken bra eller dåligt/Dåligt/Mycket dåligt
Fysiskt aktiv	1,70	0,59	S	Rör sig minst 60 minuter per dag och tränar minst 3 gånger i veckan (Index två frågor); Ref: Övriga alternativ
Lärare lyssnar och respekterar åsikter	1,54	0,65	S	Under de senaste 3 månaderna, hur ofta har du känt att dina lärare lyssnar på och respekterar dina åsikter? Ofta/Dagligen; Ref: Aldrig/Sällan/Ibland
Föräldrar nogga med skolan	1,53	0,65	S	Hur nogga är dina föräldrar med att du sköter skolarbetet? Mycket nogga/Ganska nogga; Ref: Inte så nogga/Inte alls nogga
Mår oftast bra	1,49	0,67	S	Hur mår du oftast? Bra/Mycket bra; Ref: Varken bra eller dåligt/Dåligt/Mycket dåligt
Skolan känns meningsfull	1,38	0,73	S	Under de senaste 3 månaderna, hur ofta har du känt att skolarbetet känns meningsfullt? Ofta/Dagligen; Ref: Aldrig/Sällan/Ibland
Utsatt	0,75	1,33	R	Utsatt för en eller fler av följande: trakasserier, utfrysning, hot, fysiskt våld och/eller sexuell handling mot sin vilja (Index fyra frågor); Ref: Ej utastt

Studerade faktorerers samband med godkända betyg

Skolk

Nära tre av fyra elever, 74 procent, brukar inte skolka, 14 procent skolkar någon gång under terminen och tolv procent brukar skolka minst någon gång i månaden. Det är något vanligare att skolka bland tjejer jämfört med killar. Bland tjejer är det vanligare att skolka i gymnasiet och nian jämfört med sjuan. Bland killar är andelen som skolkat högst i gymnasiet.

I figur B1 visas fördelningen av godkända betyg uppdelat på grupper av elever med olika stor skolnärvaro. I figuren syns ett tydligt mönster där knappt åtta av tio (78 %) har godkänt i alla ämnen bland de som inte brukar skolka medan drygt sex av tio (62 %) respektive fyra av tio (41 %) har godkänt i alla ämnen bland de som skolkar oftare. Det omvända gäller även för att ha ej godkänt i ett till två respektive tre eller fler ämnen där andelen är betydligt högre bland de som skolkar.

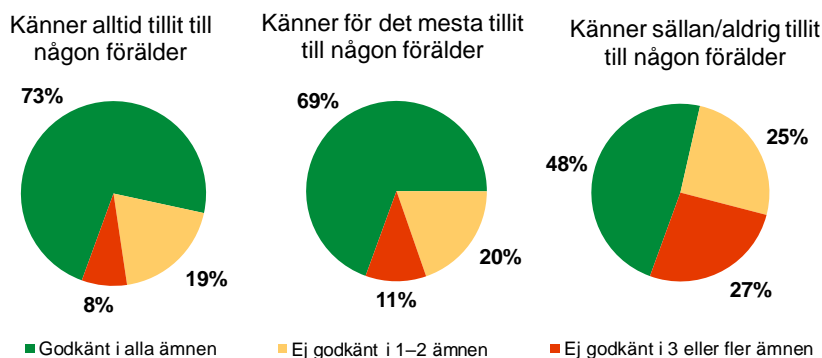

Figur B1. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på förekomst av skolk.

Tillit till förälder

Nära tre av fyra elever känner att de alltid kan lita på någon av sina föräldrar när det verkligen gäller och 23 procent svarar att de för det mesta känner sådan tillit. Det är alltså endast ett fåtal elever som svarar att de sällan eller aldrig känner så. Tilliten till föräldrar tenderar att vara något högre bland killar jämfört med tjejer. Exempelvis är det 81 procent av killarna som svarat att de alltid känner tillit medan motsvarande andel bland tjejer är 67 procent.

I figur B2 visas fördelningen av godkända betyg uppdelat på grupper av elever som känner olika stor tillit till att de kan lita på någon av sina föräldrar när det verkligen gäller. De elever som sällan eller aldrig känner sådan tillit har en betydligt lägre andel med godkända betyg och en betydligt högre andel med ej godkänt i tre eller fler ämnen jämfört med de som känner större tillit till sina föräldrar. Det är även en relativt stor skillnad i andelen med godkända betyg mellan elever som alltid känner tillit jämfört med de som för det mesta känner tillit, 73 respektive 69 procent.

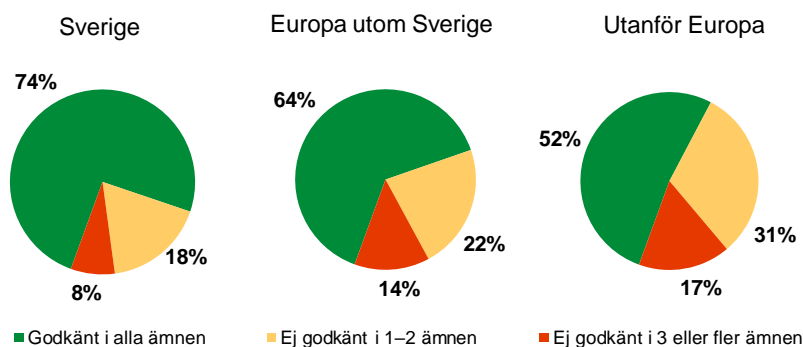

Figur B2. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på tillit till någon förälder.

Födelseland

Drygt åtta av tio elever, 83 procent, har svarat att de är födda i Sverige, fyra procent är födda i Europa utom Sverige, tolv procent utanför Europa och en procent har svarat att de inte vet (ej inkluderade i figuren nedan). Andelarna skiljer sig inte åt nämnvärt uppdelat på kön och skolår.

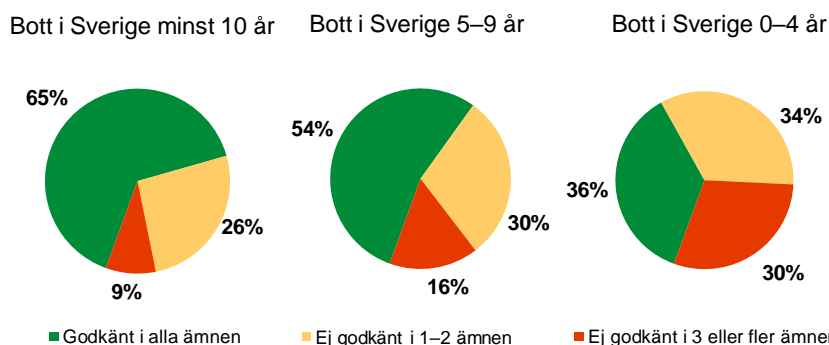
Det är betydligt vanligare bland svenskfödda elever att ha godkända betyg i alla ämnen jämfört med elever som är födda utanför Sverige, se figur B3. Elever födda utanför Europa är den grupp där det är minst vanligt att ha godkänt i alla ämnen.

Figur B3. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på födelseland.

Bland utlandsfödda elever är det knappt en av fem, 19 procent, som bott i Sverige kortare tid än fem år, 46 procent har bott i Sverige 5–9 år och resterande har bott i Sverige i minst 10 år. Andelarna skiljer sig inte åt nämnvärt uppdelat på kön och skolår.

Drygt en tredjedel, 36 procent, av de utlandsfödda eleverna som bott i Sverige kortare tid än fem år har godkänt i alla ämnen, se figur B4. Motsvarande andelar bland elever som bott i Sverige 5–9 år respektive minst 10 år är 54 respektive 65 procent.

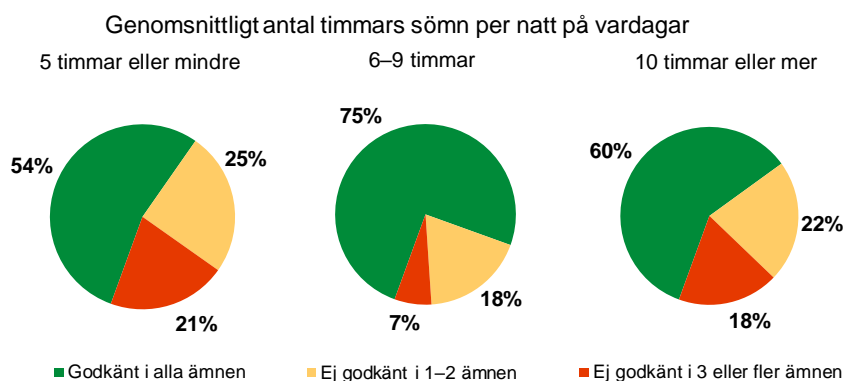

Figur B4. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" bland ej svenskfödda elever uppdelat på antal år i Sverige.

Sömn

När det gäller egenrapporterat antal timmars sömn på natten på vardagar uppger 13 procent av eleverna att de sover 5 timmar eller mindre, 47 procent 6–7 timmar, 38 procent 8–9 timmar och tre procent uppger att de sover 10 timmar eller mer. Det är betydligt vanligare att tjejer uppger att de sover 5 timmar eller mindre per vardagsnatt jämfört med killar.

I figur B5 visas fördelningen av godkända betyg uppdelat på grupper av elever som på vardagar sover olika länge per natt. Det är betydligt vanligare att ungdomar som sover mellan sex och nio timmar har godkänt i alla ämnen (75 %) jämfört med ungdomar som sover kortare eller längre tid (54 % och 60 %). Även andelen som ej har godkänt i tre eller fler ämnen är betydligt högre bland ungdomar som sover *mindre* än sex timmar eller *mer* än nio timmar jämfört med de som sover sex till nio timmar.

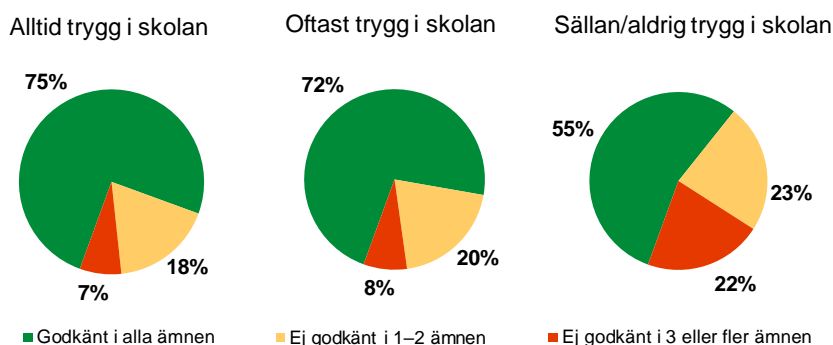

Figur B5. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på genomsnittligt antal timmars sömn per natt på vardagar.

Trygghet i skolan

Totalt uppger 43 procent av eleverna att de alltid känner sig trygga i skolan, 46 procent känner sig oftast trygga, åtta procent känner sig sällan trygga och två procent svarar att de aldrig känner sig trygga i skolan. Det är stora skillnader mellan tjejer och killar. Bland tjejer är det knappt en tredjedel, 32 procent som alltid känner sig trygga och 59 procent är oftast trygga. Bland killar är det en majoritet som alltid känner sig trygga, 56 procent, och 38 procent som oftast känner sig trygga. Bland såväl tjejer som killar är det vanligare att känna sig trygg i skolan på gymnasiet jämfört med bland ungdomarna i sjuan och nian.

I figur B6 visas fördelningen av godkända betyg uppdelat på grupper av elever som känner olika stor trygghet i skolan. Att ha godkänt i alla ämnen är mindre vanligt bland elever som sällan eller aldrig känner sig trygga i skolan jämfört med de som oftast eller alltid känner sig trygga. Även att ha ej godkänt i tre eller fler ämnen är betydligt vanligare bland de som sällan eller aldrig känner sig trygga.

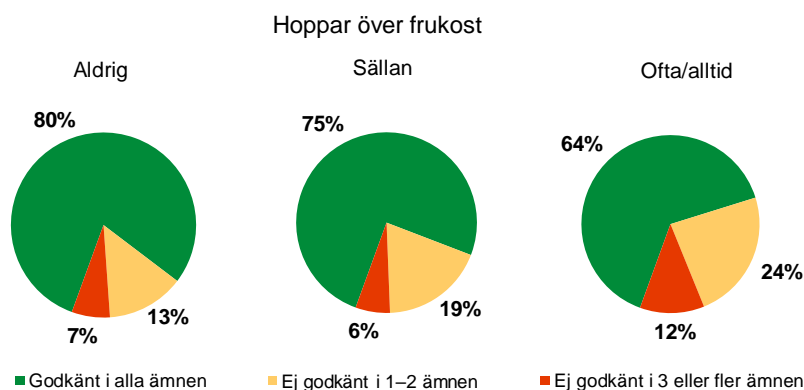

Figur B6. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på hur ofta eleven känner sig trygg i skolan.

Frukostvanor

Ju äldre eleverna är desto vanligare är det att de uppger att de ofta eller alltid brukar hoppa över frukosten, från 36 procent i sjuan upp till 47 procent i gymnasiet. Det är också vanligare att tjejer ofta eller alltid hoppar över frukosten (47 %) jämfört med killar (35 %). Det är även betydligt vanligare att killar aldrig hoppar över frukosten (35 %) jämfört med tjejer (24 %).

I figur B7 visas fördelningen av godkända betyg uppdelat på grupper av elever uppdelat på frukostvanor. Åtta av tio ungdomar som svarat att de aldrig brukar hoppa över frukosten och tre av fyra som sällan hoppar över frukosten har godkänt i alla ämnen. Detta kan jämföras med de som ofta eller alltid brukar hoppa över frukosten där endast 64 procent har godkänt i alla ämnen.

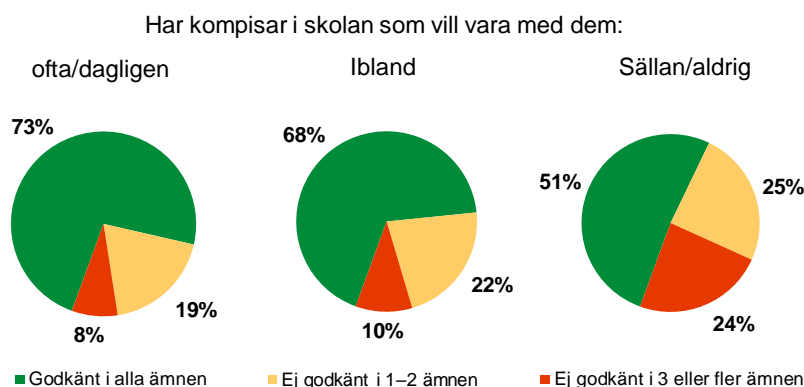

Figur B7. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på hur ofta eleven hoppar över frukost.

Kompisar i skolan

Oavsett kön eller skolår uppger en majoritet, 63 procent, att de dagligen har kompisar i skolan som vill vara med dem. Det är vanligare att killar känner så jämfört med tjejer (69 respektive 60 procent). Andelen är också något högre i sjuan jämfört med i nian och på gymnasiet (66 respektive 62 procent). Sju procent av eleverna uppger att de sällan eller aldrig har kompisar i skolan som vill vara med dem.

Det syns ett tydligt mönster där andelen med godkänt i alla ämnen är högst bland de ungdomar som svarat ofta eller dagligen på frågan "Under de senaste 3 månaderna, Hur ofta har du känt att du har kompisar i skolan som vill vara med dig?", se figur B8. Andelen med godkänt i alla ämnen är lägre bland de som svarat ibland och lägst bland de som svarat sällan eller aldrig. Nära en av fyra av ungdomarna som svarat sällan eller aldrig har ej godkänt i tre eller fler ämnen, vilket kan jämföras med de övriga två grupperna där omkring en av tio har ej godkänt i tre eller fler ämnen.

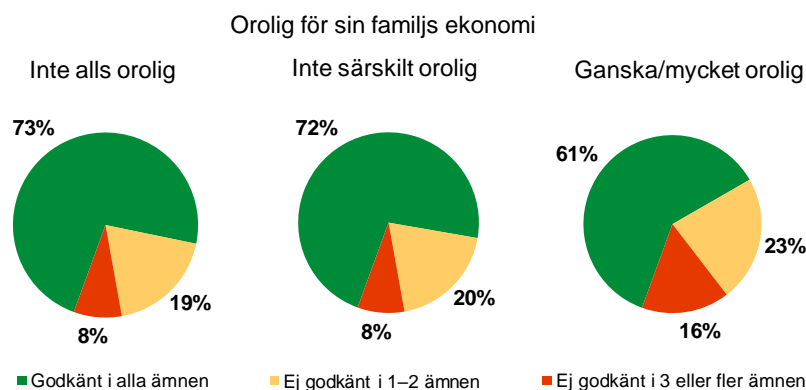

Figur B8. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på hur ofta eleven upplever att den har kompisar i skolan som vill vara med dem.

Oro för familjens ekonomi

De flesta elever är inte alls (46 %) eller inte särskilt oroliga (43 %) för sin familjs ekonomi. Det är dock en av tio elever som är ganska oroliga och två procent som uppger att de är mycket oroliga. Oron för familjens ekonomi är något högre bland tjejer jämfört med killar och något högre i gymnasiet jämfört med i grundskolan.

I figur B9 visas fördelningen av godkända betyg uppdelat på grupper av elever som känner olika stor oro för familjens ekonomi. Det är mindre vanligt att ungdomar som är ganska eller mycket oroliga för sin familjs ekonomi har godkänt i alla ämnen och mer vanligt att de inte har godkänt i tre eller fler ämnen jämfört med ungdomar som inte är särskilt oroliga eller inte alls är oroliga.

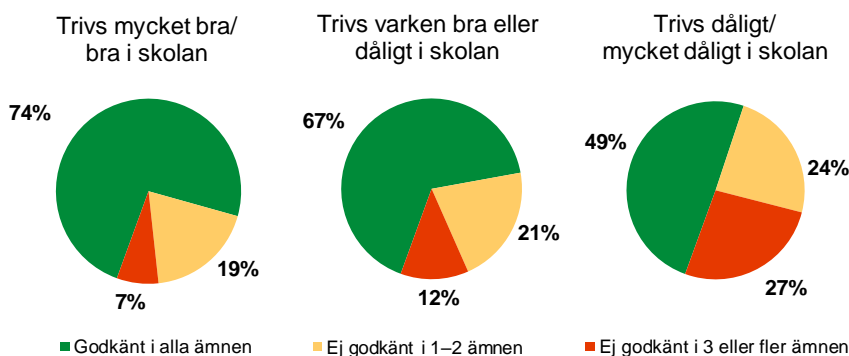

Figur B9. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på förekomst av oro för familjens ekonomi.

Skoltrivsel

En majoritet av eleverna trivs mycket bra (32 %) eller bra (44 %) i skolan och 17 procent trivs varken bra eller dåligt, fyra procent trivs dåligt och två procent svarar att de trivs mycket dåligt i skolan. Skoltrivseln är betydligt högre bland killar jämfört med tjejer. Bland killar är andelen som trivs i skolan något lägre i nian jämfört med i sjuan och på gymnasiet. Bland tjejer är andelen som trivs i skolan något lägre i sjuan och i nian jämfört med på gymnasiet.

Ett tydligt mönster kan ses mellan skoltrivsel och måluppfyllelse. Elever som trivs bra i skolan har en betydligt högre andel med godkänt i alla ämnen och en betydligt lägre andel med tre eller fler ej godkända ämnen jämfört med övriga grupper, se figur B10. De elever som svarat att de varken trivs bra eller dåligt har en högre andel godkänt i alla ämnen och en lägre andel ej godkänt i tre eller fler ämnen jämfört med elever som svarat att de trivs dåligt eller mycket dåligt.

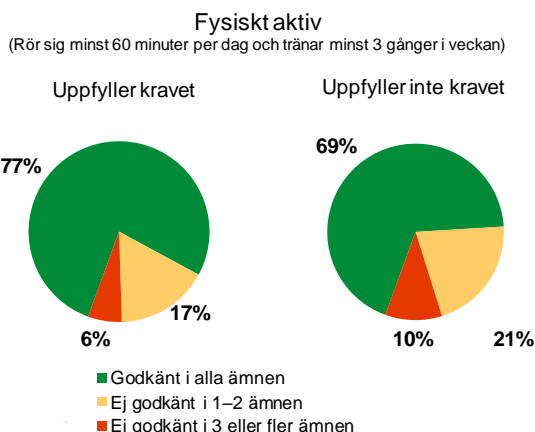

Figur B10. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på skoltrivsel.

Fysisk aktivitet

Fyra av tio elever rör sig minst 60 minuter per dag och tränar minst 3 gånger i veckan. Skillnaden i andelen fysiskt aktiva skiljer sig markant mellan tjejer och killar. Endast 29 procent av tjejerna är fysiskt aktiva på en nivå som uppfyller rekommendationerna medan 52 procent av killarna är det. Andelen tillräckligt fysiskt aktiva varierar för tjejer stort mellan skolåren där andelen fysiskt aktiva är 34 procent i sjuan, 29 procent i nian och 24 procent i gymnasiet. För killar varierar andelen som är tillräckligt fysiskt aktiva marginellt mellan skolåren.

I figur B11 visas fördelningen av godkända betyg uppdelat på grupper av elever med olika grad av fysisk aktivitet. De ungdomar som svarat att de är fysiskt aktiva så att andning och puls ökar minst 60 minuter per dag och dessutom tränar så att de blir rejält andfådda/svettiga minst tre gånger i veckan har en högre andel med godkänt i alla ämnen jämfört med de som inte är lika fysiskt aktiva.

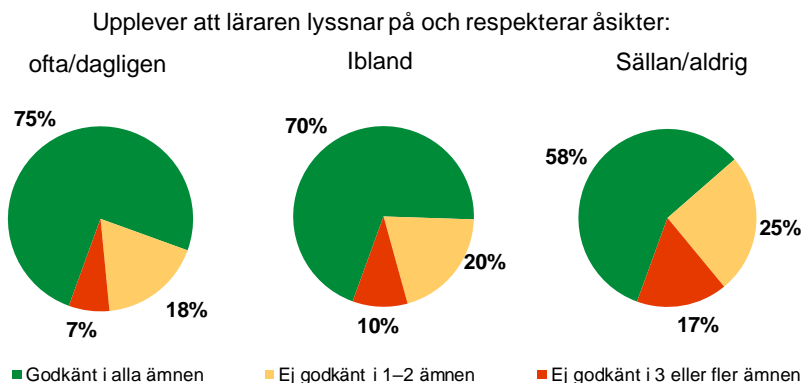

Figur B11. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på fysisk aktivitet.

Läraren

Sex av tio elever svarar "ofta" eller "dagligen" på frågan "Under de senaste 3 månaderna, hur ofta har du känt att dina lärare lyssnar på och respekterar dina åsikter?" och knappt en fjärdedel (24 %) svarar "ibland". Killar anser i högre utsträckning att lärarna lyssnar på dem jämfört med tjejer och andelen som anser att lärarna lyssnar är något högre i gymnasiet jämfört med i sjuan och nian.

I figur B12 visas fördelningen av godkända betyg uppdelat på grupper av elever som i olika grad upplever att läraren lyssnar på dem och respekterar deras åsikter. Ett tydligt mönster ses där elever som ofta eller dagligen upplever att läraren lyssnar på dem har en högre andel godkänt i alla ämnen och en lägre andel ej godkänt jämfört med de elever som svarat ibland respektive sällan eller aldrig. Skillnaden är också utmärkande mellan de två senaste grupperna där de elever som svarat ibland har en högre måluppfyllelse jämfört med de som svarat sällan eller aldrig.

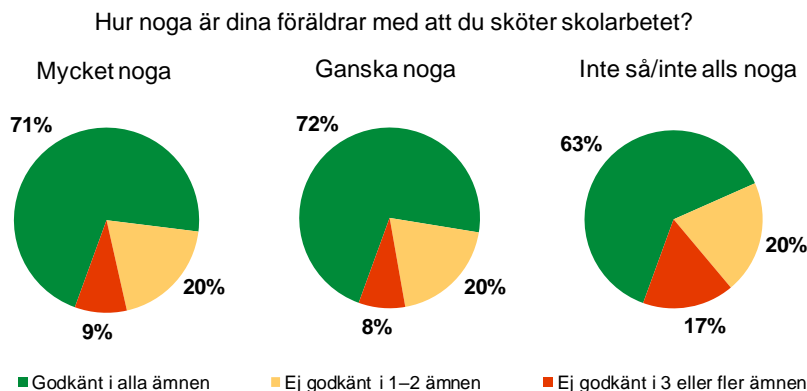

Figur B12. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på hur ofta eleven upplever att läraren lyssnar på och respekterar deras åsikter.

Föräldrars inställning till skolarbetet

En majoritet av eleverna (52 %) uppger att deras föräldrar är mycket noga med att de sköter skolarbetet och drygt fyra av tio (41 %) tycker att föräldrarna är ganska noga.

I figur B13 visas fördelningen av godkända betyg uppdelat på grupper av elever som upplever att deras föräldrar är noga med att de sköter skolarbetet i olika hög grad. I den grupp som svarat att de tycker att föräldrarna inte är så noga/inte alls är noga är andelen med godkänt i alla ämnen lägre och andelen med ej godkänt i tre eller fler ämnen betydligt högre jämfört med bland de ungdomar som svarat mycket eller ganska noga.

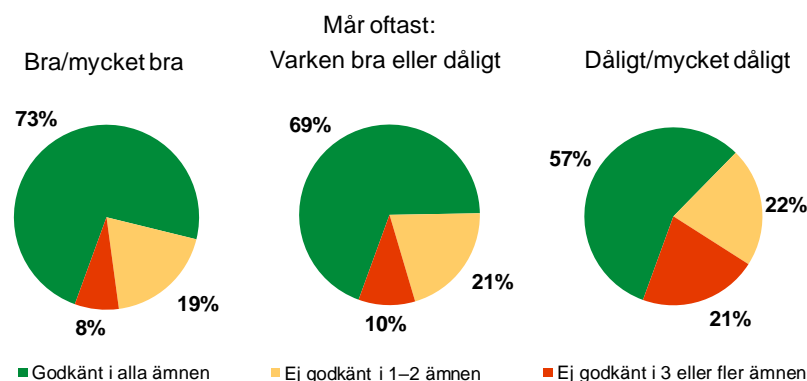

Figur B13. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på hur noga föräldrarna är med att eleven sköter skolarbetet.

Allmänt hälsotillstånd

En majoritet av eleverna uppger att de oftast mår "bra" (44 %) eller "mycket bra" (24 %) medan knappt en fjärdedel svarar att de "varken mår bra eller dåligt" (24 %). Jämfört med tjejer svarar killar i högre utsträckning att de oftast mår "mycket bra" och i lägre utsträckning att de "varken mår bra eller dåligt". Elever i gymnasiet tenderar också att svara att de oftast mår "mycket bra" i lägre utsträckning än elever i sjuan och nian.

I figur B14 visas fördelningen av godkända betyg uppdelat på grupper av elever med olika mående. Ett tydligt mönster kan utläsas där andelen med godkänt i alla ämnen är högst, 73 procent, bland de som oftast mår bra eller mycket bra och lägst, 57 procent, bland de ungdomar som mår dåligt eller mycket dåligt. Det omvända förhållandet gäller för andelarna som har ej godkänt i tre eller fler ämnen.

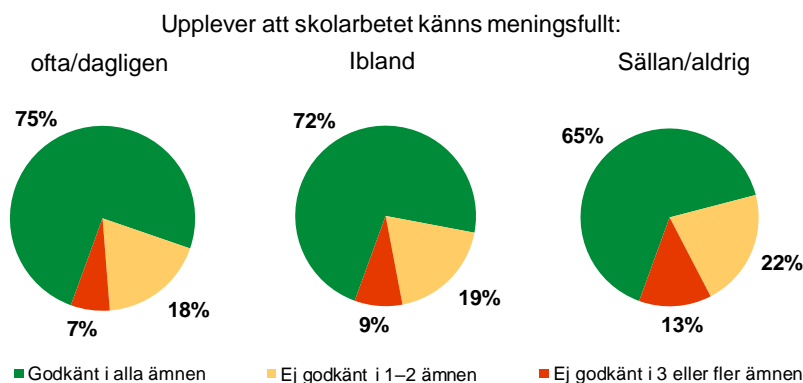

Figur B14. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på hur elever mår oftast.

Meningsfullhet

På frågan "Under de senaste 3 månaderna, hur ofta har du känt att skolarbetet känns meningsfullt?" svarar 38 procent av eleverna "Ofta" eller "Dagligen". Drygt en tredjedel, 34 procent, svarar "Ibland" och 29 procent svarar "Sällan" eller "Aldrig". Andelen som svarat "Ofta" eller "Dagligen" sjunker med ökande ålder från 45 procent i sjuan ned till 32 procent på gymnasiet.

I figur B15 visas fördelningen av godkända betyg uppdelat på grupper av elever som känner att skolan känns meningsfull i olika stor utsträckning. Den största skillnaden i måluppfyllelsen ses mellan den grupp av elever som svarat att de sällan eller aldrig upplever skolarbetet som meningsfullt och de som svarat något av de övriga tre svarsalternativen. De elever som svarat sällan eller aldrig har en betydligt lägre andel godkänt i alla ämnen och en högre andel med ej godkänt i tre eller fler ämnen jämfört med övriga.

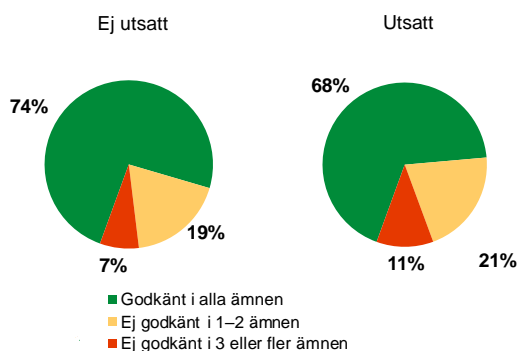
Figur B15. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på hur ofta skolarbetet känns meningsfullt.

Utsatthet

Drygt en tredjedel, 36 procent, av alla elever har under de senaste 12 månaderna vid minst ett tillfälle varit utsatta för trakasserier, utfrysning, hot, fysiskt våld, sexuell handling mot sin vilja och/eller rån. Andelen som varit utsatt är betydligt högre bland tjejer (43 %) jämfört med bland killar (28 %). Andelen utsatta är något lägre i gymnasiet (33 %) jämfört med i sjuan (37 %) och nian (39 %).

Det är mindre vanligt att ungdomar som under de senaste 12 månaderna har blivit utsatta för trakasserier, utfrysning, hot, fysiskt våld, sexuell handling mot sin vilja och/eller rån har godkänt i alla ämnen jämfört med bland elever som inte har blivit utsatta, se figur B16.

Utsatt för en eller fler av följande: Trakasserier, Utfrysning, Hot, Fysiskt våld; Sexuell handling mot sin vilja; Rån

Figur B16. Fördelning av svar på frågan "Har du F eller streck (inget betyg alls) i något/några av dina ämnen?" uppdelat på förekomst av att ha varit utsatt för trakasserier, utfrysning, hot, fysiskt våld, sexuell handling mot sin vilja och/eller rån.

Bilaga 2 – Sambandsanalys STATIV

Logistisk regression

För att uppskatta styrkan i det statistiska sambandet mellan att ha behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram bland avgångselever i årskurs nio och de studerade faktorerna har en sambandsanalys genomförts med hjälp av en multivariat logistisk regressionsanalys där elever som invandrat till Sverige de senaste fyra åren är exkluderade. Varje faktors samband med att ha gymnasiebehörighet har studerats med hänsyn tagen till övriga faktors samtidiga samband. Underlaget är hämtat från de tre senast tillgängliga årgångarna i STATIV 2019–2021.

Samtliga faktorer har statistiskt signifikanta oddskvoter, se tabell B2 där faktorerna beskrivs rangordnade efter styrkan i det statistiska sambandet.

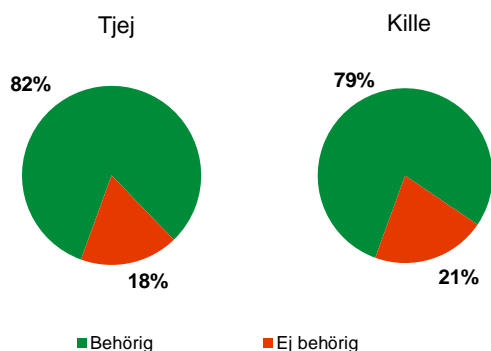
Tabell B2. Beskrivning av de studerade faktorerna, oddskvoter (OR) samt inverterade oddskvoter (1/OR) för att ha behörighet till gymnasiet yrkesprogram. Multivariat logistisk regression där faktorerna är rangordnade efter styrkan i det statistiska sambandet. Ju högre upp desto starkare statistiskt samband. Avgångselever som bott i Sverige de senaste fyra åren i årskurs nio som var folkbokförda i Örebro län 31/12 2019, 2020 respektive 2021. Källa: Egen bearbetning av data från Registret för integrationsstudier STATIV årgångarna 2019, 2020 och 2021, Statistikmyndigheten SCB.

	OR	1/OR	Beskrivning av faktor
Minst en förälder med eftergymnasial utbildning	3,19	0,31	Minst en förälder med eftergymnasial utbildning; <i>Ref: Ingen förälder har eftergymnasial utbildning (saknas uppgift för en förälder räknas endast den andra).</i>
Barnfattigdom	0,47	2,12	Familjen har inte skälig levnadsnivå* och/eller har mottagit ekonomiskt bistånd under året; <i>Ref: Skälig levnadsnivå och inte mottagit ekonomiskt bistånd.</i> *Familjens disponibla inkomst är lägre än skälig levnadsnivå. Den skäliga levnadsnivån är olika för olika familjetyper med hänsyn tagen till konsumtionsenhet, hyra för boende och årligt prisbasbelopp
Hyresrätt	0,54	1,86	Eleven är folkbokförd i hyresrätt; <i>Ref: Eleven folkbokförd i bostadsrätt eller egna hem.</i>
Ej Sammanboende vårdnadshavare	0,59	1,69	Eleven är folkbokförd i familjetypen "ensamstående mor" eller "ensamstående far"; <i>Ref: Eleven folkbokförd i make-maka familj (inkl. partnerskap) eller , sambo-familj (med gemensamt barn).</i>
Utrikes född	0,73	1,37	Eleven är utrikesfödd; <i>Ref: Eleven är född i Sverige .</i>
Juridiskt kön	1,22	0,82	Elevens juridiska kön är Kvinna <i>Ref: Man</i>

Studerade faktorerers samband med gymnasiebehörighet

Kön

Det är något vanligare bland tjejer att ha behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram jämfört med bland killar (82 respektive 79 procent), se figur B17.

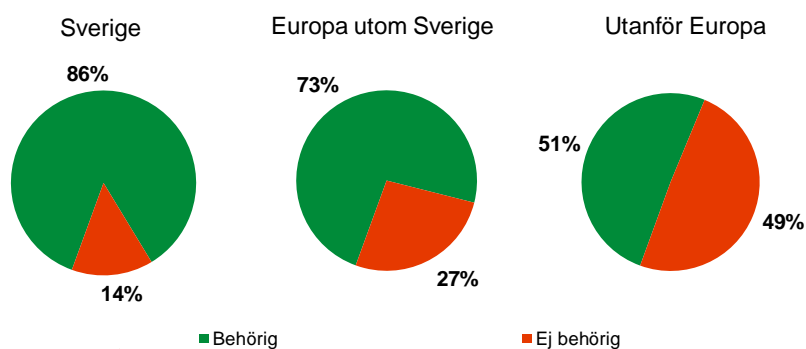

Figur B17. Behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram bland avgångselever i årskurs nio 2019–2021 i Örebro län fördelat på juridiskt kön.

Födelseland

Nära nio av tio elever (89 %) är födda i Sverige, nio procent är födda i övriga Europa och två procent är födda utanför Europa.

Endast drygt hälften, 51 procent av avgångseleverna i nian som är födda utanför Europa har behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram, se figur B18, vilket kan jämföras med elever födda i Sverige och övriga Europa där andelen med gymnasiebehörighet är 86 respektive 73 procent.

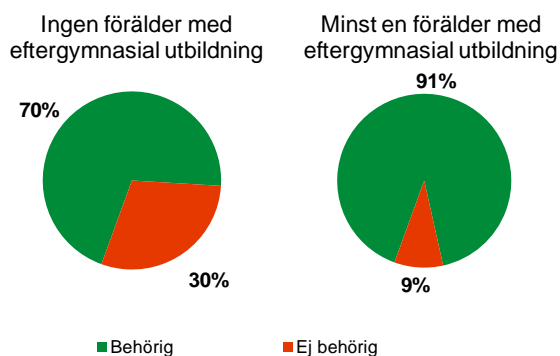

Figur B18. Behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram bland avgångselever i årskurs nio 2019–2021 i Örebro län fördelat på födelseland.

Föräldrars utbildningsnivå

Närmare sex av tio elever (59 %) har minst en förälder med eftergymnasial utbildning.

Det syns ett starkt samband mellan föräldrars utbildningsnivå och elevernas gymnasiebehörighet, figur 19. Drygt nio av tio elever med minst en förälder med eftergymnasial utbildning har själv gymnasiebehörighet efter årskurs nio. Bland övriga elever är det sju av tio som har gymnasiebehörighet.

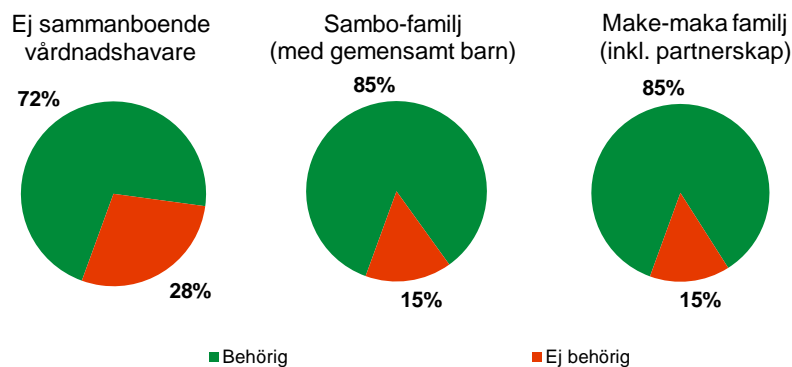

Figur B19. Behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram bland avgångselever i årskurs nio 2019–2021 i Örebro län fördelat på föräldrars utbildningsnivå.

Familjetyp

Drygt sju av tio elever, 71 procent, är folkbokförda tillsammans med båda sina vårdnadshavare (71 %) och 29 procent är folkbokförda i samma boende som endast en av vårdnadshavarna.⁶

Det är en lägre andel elever med gymnasiebehörighet bland de som är registrerade som att de lever med en ensamstående förälder jämfört med elever som lever med två föräldrar, se figur B20.

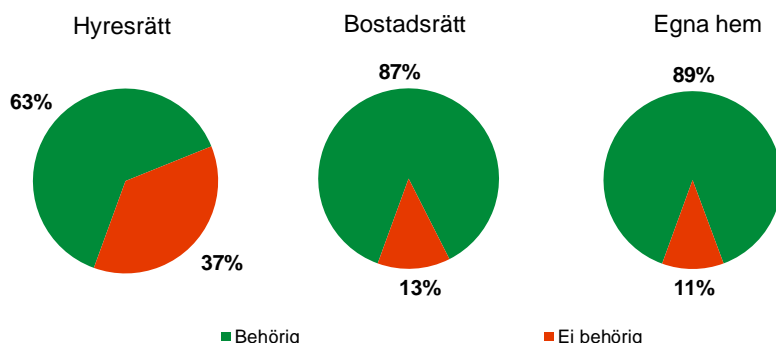
Figur B20. Behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram bland avgångselever i årskurs nio 2019–2021 i Örebro län fördelat på familjetyp.

⁶ För registerdata finns endast uppgift om sammanboende med gemensamma barn, gifta eller registrerade partners. Övriga familjeförhållanden är registrerade som att de bor med en "ensamstående mor" eller en "ensamstående far" även om det finns två vårdnadshavare som barnet bor med växelvis.

Boendeform

En fjärdedel, 25 procent, av eleverna är folkbokförda i ett boende med hyresrätt, åtta procent bor i en bostadsrätt och majoriteten, 68 procent, är folkbokförda i ett boende som ägs av familjen.⁷

Det är betydligt mindre vanligt med gymnasiebehörighet bland de elever som är folkbokförda i en hyresrätt jämfört med de som är folkbokförda i bostadsrätt eller ett boende som ägs, se figur B20.

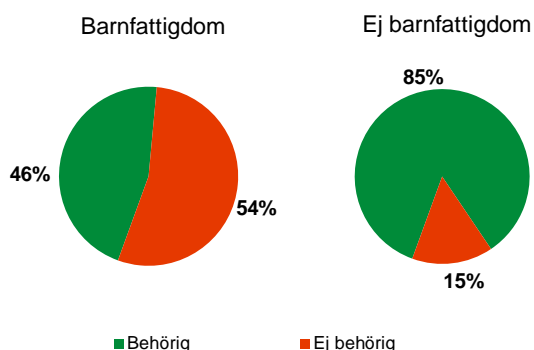

Figur B20. Behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram bland avgångselever i årskurs nio 2019–2021 i Örebro län fördelat på boendeform.

Barnfattigdom

En familj klassas som att det förekommer barnfattigdom om familjen har mottagit ekonomiskt bistånd under året och/eller om familjens disponibla inkomst är lägre än skälig levnadsnivå. Den skäliga levnadsnivån är olika för olika familjetyper med hänsyn tagen till konsumtionsenhet, hyra för boende och årligt prisbasbelopp. Det är sju procent av eleverna som lever i barnfattigdom definierat på detta sätt.

Det är betydligt mindre vanligt med gymnasiebehörighet bland de elever som lever i familjer där det förekommer barnfattigdom jämfört med bland övriga elever, se figur B21.

Figur B21. Behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram bland avgångselever i årskurs nio 2019–2021 i Örebro län fördelat på förekomst av barnfattigdom.

⁷ Då det endast är möjligt att vara registrerad på en folkbokföringsadress är det boendeförhållandet som gäller på den adressen som är registrerat även om barnet kan bo växelvis hos två vårdnadshavare som inte bor tillsammans.

Referenslista

- ⁱ Se till exempel: Arneback, E., Bergh, A., Jämte, J., Trumberg, A. (2021). En skola i integration? Lärdomar från Örebro kommuns arbete med styrd skolintegration, Örebro universitet, ISBN: 978-91-87789-47-2.
- ⁱⁱ Gustafsson, J.-E., Allodi M. Westling, Alin Åkerman, B., Eriksson, C., Eriksson, L., Fischbein, S et.al.. (2010). School learning and mental health: A systematic review, The Royal Swedish Academy of Sciences, Stockholm 2010
- ⁱⁱⁱ Bacaro V., Carpentier L., Crocetti E. (2023) Sleep Well, Study Well: A Systematic Review of Longitudinal Studies on the Interplay between Sleep and School Experience in Adolescence, *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 20:4829.
- ^{iv} Landgren V., Svensson L., Törnhage C-H., Theodosious M., Gillberg C., Johnson M., Knez R., Landgren M. (2024) Neurodevelopmental problems, general health and academic achievements in a school-based cohort of 11-year-old Swedish children, *Acta Paediatrica.*, 113:506–516.
- ^v Shaw R.S., Gomes P., Polotskaia A., Jankowska M.A. (2015) The relationship between student health and academic performance: Implications for school psychologist, *School Psychology International* 2015, Vol. 36(2) 115–134.
- ^{vi} Crump C., Rivera D., London R., Landau M., Erlendson B., Rodriguez E. (2013) Chronic health conditions and school performance among children and youth, *Annals of Epidemiology*, 23: 179-184.
- ^{vii} Forrest C.B., Bevans K.B., Riley A.W., Crespo R, Louis T.A. (2012) Health and School Outcomes During Children’s Transition Into Adolescence, *Journal of Adolescent Health* 52:186 –194.
- ^{viii} De Ridder, K. A. A., Pape, K., Johnsen, R., Westin, S., Holmen, T. L., & Bjørngaard, J. H. (2012). School dropout: A major public health challenge: A 10-year prospective study on medical and non-medical social insurance benefits in young adulthood, the Young-HUNT 1 Study (Norway). *Journal of Epidemiology and Community Health*, 66:11, 995-1000.
- ^{ix} Kaya, M., & Erdem, C. (2021). Students’ well-being and academic achievement: A meta-analysis study. *Child Indicators Research*, 14(5), 1743–1767.
- ^x Izaguirre L.A., Rodríguez-Fernández A., Fernández-Zabala A. (2023) Perceived academic performance explained by school climate, positive psychological variables and life satisfaction, *Br J Educ Psychol.* 93:318–332.
- ^{xi} Faktorer för framgångsrik skolutveckling, Skolverket 2025
- ^{xii} M. Johansson, Risk- och skyddsfaktorer – vad vet vi och vad kan göras med kunskapen?, RISE rapport 2022:34

Region Örebro län

Postadress: Region Örebro län, Box 1613, 701 16 Örebro E-post: regionen@regionorebrolan.se

Besöksadress: Klostergatan 23, Örebro **Tel:** 019-602 63 00 **Fax:** 019-602 70 08
www.regionorebrolan.se